

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het is een geheimzinnige uitspraak van Jezus: *'Wie oren heeft om te horen, die moet ook horen!'* (Marcus 4:9) Het gaat over de parabel van de graankorrels die uitgestrooid worden. Veel zaadjes ontkiemen niet of worden door onkruid verstikt, maar sommige brengen wel vrucht op: aren met soms wel honderd korrels. *'Wie oren heeft om te horen, die moet ook horen!'* Er moet méér mee bedoeld zijn dan: *Zet je oren open!* Waar het hier om gaat is eerder: Hoor door deze woorden heen. Hoor wat de diepste bedoeling is en hoor vooral wat het met jou te maken heeft. Die gelijkenis over die graankorrels die tot aren uit kunnen groeien, zeggen iets over jou en wat er van jou verwacht wordt.

De oproep om te horen komt op veel plaatsen in de bijbel voor. Het betekent in allerlei varianten: *Luister, dit gaat over jou!* De geloofsbelijdenis van Israël, die verwoord wordt in het joodse ochtend- en avondgebed, begint met de oproep om te horen: *Hoor Israël, de Eeuwige onze God, de Eeuwige is de Enige!* (Deuteronomium 6:4) En ook hier ben je zelf in het geding, want wat volgt is de leefregel waar het persoonlijk voor je op aan komt: *Heb de Eeuwige, je God, lief met hart en ziel en met inzet van al je krachten.*

Nu zijn we geneigd te denken, dat woorden die gehoord moeten worden, altijd met kracht uitgeroepen worden. Wij zien op de tv hoe wereldleiders met spierballentaal proberen anderen klein te krijgen of te manipuleren. Voortdurend roepen ze: *Hoor! Luister naar wat ik te zeggen heb!* Misschien kun je op zo'n moment je oren beter even dichtstoppen, want er is veel harde, maar ook betekenisloze taal: schreeuwerige woorden die verdacht maken of uitschelden, die de toehoorders mee willen sleuren, loze beloften en nepnieuws. Er zijn eindeloze rapporten en beleidsstukken: vaak holle taal. Kaf waar geen graankorrels inzitten, lege vliesjes die wegwaaien op de wind. Wat erin ontbreekt is de aansporing aan jezelf en de liefde.

Intussen bestaat de taal die er echt toe doet *niet* uit brallerige woorden. Soms kun je die taal zelfs niet eens fysiek horen, maar ze gaat wel door alles heen. Na de eerste mensenmoord, de moord van Kain op Abel, zegt God tegen Kain: *Wat heb je gedaan? De stem van het bloed van je broer schreeuwt het uit* (Hebr. *tsa-a-k*) *naar mij vanaf de aardbodem.* (Genesis 4:9) Bloed kan niet letterlijk schreeuwen, maar het kan het oor van je hart diep treffen. Abel - zijn naam betekent *ademtocht* - Abel, deze weerloze mens is zomaar dood. Zijn bloed schreeuwt het uit, in een geladen stilte. Daarom moeten we juist nu goed horen, want het komt aan op ons mensen: dit mag nooit meer gebeuren.

De woorden waar je echt naar zou moeten luisteren, zijn soms haast onhoorbaar. Ze klinken in omstandigheden waarin je ze niet verwacht. De profeet Elia zit depressief onder een struik in de woestijn. Hij heeft het gevoel dat hij er helemaal alleen voor staat en dat hij zelfs met de dood bedreigd wordt. Uiteindelijk gaat hij bij de berg Horeb een grot in om God te ontmoeten. (1 Koningen 19:12-15). Misschien denken we, dat nu de stem van God luid zal weerklinken, maar dat gebeurt niet. Er doet zich wel een storm voor, een aardbeving en een vuur, maar daarin klinkt geen enkel woord van God. Dan wordt het stil en horen we *de stem van een ijle stilte.* (Hebr. *kol demamah dakkah*) Het is bijna niet te vertalen. Maar die stem van de stilte zegt tegen Elia: *Jij doet ertoe. Dit gaat over jou. Er wordt nu iets van jou verwacht.* En Elia moet twee mannen tot koningen zalven en Elisa tot zijn opvolger.

'Horen' - het is een kernwoord in de bijbel, want het betekent, dat je als mens serieus genomen wordt en dat je groepen wordt om je in te zetten.

Vanmorgen staat Samuel centraal. Juist in zijn leven draait alles om 'horen'. En het is dan ook niet toevallig, dat zijn naam betekent *'van God gehoord'* of *'God heeft gehoord'*. Zo legt zijn moeder Hanna zijn naam ook uit. Hanna had in haar leven te maken met een rivaal, de andere vrouw van haar man Elkana. Die mededingster heette Peninna. Zij had kinderen, maar Hanna niet. En dat wreef Peninna haar voortdurend in. Op een dag gaat Hanna met haar man Elkana naar het heiligdom in Silo. Daar bidt zij: *God, als U echt ziet hoe vreselijk verdrietig ik ben,*

en als U echt om mij geeft en mij niet bent vergeten, geef mij dan een zoon! Dan zal ik hem voor zijn hele leven aan U geven. De priester Eli, ziet haar bidden: Eerst denkt hij: wat prevelt die vrouw daar toch zo voor zich uit? Ze lijkt wel dronken. En hij geeft Hanna op haar kop. Maar Hanna zegt: *Ik ben niet dronken, maar ik heb mijn hart uitgestort bij God. (...) ik heb zo lang gebeden omdat ik zo vreselijk verdrietig ben.* Een paar jaar later zijn Hanna en haar man weer in het heiligdom van Silo. Nu hebben ze een kleine jongen bij zich. Ze heeft hem Samuel (*Sjemoe-el*) genoemd: Ja, want God heeft haar woorden in de stilte gehoord. Ze heeft een zoontje. Maar er is hier nog iets aan de hand. Hanna beseft: dit kind is niet mijn bezit. Ik moet het ook niet zien als een compensatie voor mijn verdriet, omdat ik zo getreiterd ben door Peninna. Laat mijn lieve kleine zoon toegewijd zijn aan wat voor God belangrijk is. En daarom brengt ze hem naar het heiligdom is Silo en zal hij het knechtje van priester Eli zijn. En wie weet, wat hij ooit nog eens zal kunnen betekenen voor het hele volk?

Overall is oneerlijkheid en corruptie. Vroeger en nu. In regeringen en besturen. In tempel en kerk. Zo ook in het heiligdom van Silo. Eli had twee zoons, medepriesters. Ze heetten Chofni en Pinechas. Deze mannen maakten de offerdienst aan de Eeuwige tot een aanfluiting. Als je in vroegere tijd een offer aan God bracht, was dat een teken van toewijding, van dankbaarheid of om het vertrouwen te hebben, dat je van God weer opnieuw mocht beginnen. Een deel van het vlees werd geofferd, maar er werd ook vlees gegeten tijdens de offermaaltijd. En een deel van het vlees kwam toe aan de priesters. Maar wat deden Chofni en Pinechas? *Ze stuurden een knecht met een drietandige vork. (...) Daarmee prikte die in de pot, de pan, de ketel of de schaal, en alles wat aan de vork bleef hangen, eigende de priester zich toe Sterker nog, soms kwam de priesterknecht, al vóór er rook van het vet opsteeg, eisen: 'Geef het vlees aan de priester om het te roosteren. Maar wel rauw; gestoofd vlees wil hij niet!' Als dan degene die aan het offeren was antwoordde: 'Wacht tenminste tot er rook van het vet komt, dan kunt u nemen wat u hebben wilt, 'zei de knecht: 'Geef op! Anders neem ik het met geweld!' (1 Samuel 2: 13-16).* Dat was dus totaal respectloos. Zo neem je mensen die zich oprecht richten op God niet serieus. Zo minacht je de manier waarop zij nadenken over zichzelf, hun levensweg en God.

Het was nacht. De kleine Samuel lag te slapen. In de serene rust klinkt de stem van een ijle stilte. *'Samuel, Samuel?'* Heeft hij gedroomd? Hij gaat naar Eli. *U hebt mij toch geroepen?* Maar Eli zegt: *Ik heb je niet geroepen. Ga maar weer slapen.* Maar Samuel hoort opnieuw die stem: *Samuel, Samuel.* En uiteindelijk begrijpt Eli, dat de Eeuwige zelf hem geroepen moet hebben. Hij zegt: *Als het weer gebeurt zeg dan: 'Spreek, HEER, uw dienaar luistert.'* En Samuel hoort opnieuw de stem. Het gaat om een onheilsboodschap: er zal een vonnis voltrokken worden over de familie van Eli. Zo afschuwelijk hebben deze priesters zich misdragen.

Maar - als we verder doordenken - klinkt hier ook al een oproep aan Samuel: *Hoor, Samuel. Dit heeft met jou te maken. Jij zelf bent in het geding. Besef, dat dit onrecht niet mag voortbestaan. Jij zult rechter zijn, leidinggeven aan het volk. Er ligt een taak voor jou.*

'Horen' - een woord dat een grote diepte heeft, ook voor ons. *'Horen'* gaat over God, die de klacht in de stilte hoort van al die mensen die geminacht en getreiterd worden - om aan hen bevrijding te geven. *'Horen'* - dat gaat ook over ons. *'Wie oren heeft om te horen, die moet ook hóren!* Wij horen veel stemmen: De stem van achthebbers die om aandacht schreeuwen. De stem van bloed dat van de aardbodem roept. Maar horen we ook het geluid van wie nauwelijks kunnen roepen: de stemmen van de mensen die in kampen zitten, omdat ze ons werelddeel niet in mogen? Of de roep van het koraal dat geleidelijk afsterft in onze wereldzeeën? Gelukkig is er niet alleen die noodroep, maar zijn er ook de helpende stemmen: mensen die elkaar bemoedigen. De zachte stem die je vertrouwen influistert. We zetten ons er samen voor in. Oprecht gesproken woorden van hoop en liefde. En, zoals eens Elia, horen we de stem van God, die de stilte niet breekt, maar ons zijn nabijheid toezegt. Laat wie oren heeft ook horen. Het gaat over jou.